

17.02.2026

Eduskunnan maa- ja
metsätalousvaliokunta
MmV@eduskunta.fi

Asia: UJ 2/2026 vp - U 2/2025 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta muutoksiksi yhteisen maatalouspolitiikan asetuksiin (EU) N:o 1308/2013, (EU) 2021/2115 ja (EU) 2021/2116 viljelijöiden aseman vahvistamiseksi elintarvikeketjussa

ELINTARVIKETEOLLISUUSLIITTO RY:N LAUSUNTO VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄSTÄ UJ 2/2026 vp – U 2/2025

Elintarviketeollisuusliitto ry (ETL) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto valtioneuvoston jatkokirjelmästä, joka koskee joulukuussa 2024 komission antamaa ehdotusta viljelijöiden aseman vahvistamisesta elintarvikeketjussa.

Lihatuotteiden määritelmät

ETL tukee lihannimien ja ruhonosien suojaamista ja tukee Suomen kantaa, jossa ei pidetä tarkoituksenmukaisena suojata parlamentin ehdottamalla tavalla erityisesti muotoon liittyviä vakiintuneita nimiä.

Sopimussuhteita koskevat ehdotukset

ETL tukee reilujen kauppatapojen kehittämistä elintarvikeketjussa, mutta ei kannata sopimusten sisällön yhä yksityiskohtaisempaa sääntelyä. Liitto pitää tärkeänä, että ruoka-
ketjun toimivuuden ja arvonmuodostuksen edistämiseksi tarkastellaan kokonaisuutena, jonka muodostavat useat säädökset ja vasta suunnitteilla olevat toimintamallit. Näitä ovat CMO-ehdotusten lisäksi esimerkiksi UTP-lainsäädännön uudelleentarkastelu. Uusien sääntöjen valmistelussa on huomioitava koko elintarvikkeiden tuotantoketjun kannattavan toiminnan mahdollisuudet, tavoitteet EU-tuotannon kilpailukyvyyn parantamisesta ja säädösten yksinkertaistamisesta.

Kirjalliset sopimukset

Valtioneuvoston kirjelmän mukaan sekä neuvoston että parlamentin kannoissa esitetään jäsenvaltioille poikkeamismahdollisuuksia kirjallisten sopimusten pakollisuudesta. Kirjallisiin sopimuksiin sisällytettäviä vaatimuksia ollaan samaan aikaan lisäämässä (esim. tarkistuslauseke). ETL katsoo, että voivat johtaa yhä kirjavampiin toimintamalleihin jäsenmaittain ja tuotantosektoreittain, ja pitää tärkeänä, etteivät suomalaisyritykset joutu kilpailijamaitaan epäedullisempaan asemaan sopimussääntelyn toimeenpanossa.

Uudelleen neuvottelumahdollisuus tarkistuslausekkeen sijaan 6kk /12 kk

ETL ei kannata esitystä sopimuksiin sisällytettävästä tarkistus/irtisanomislausekkeesta. Tarkistuslauseke viljelijäosapuolen irtisanoutumismahdollisuutena lisäisi elintarvikealan yritysten toimintaympäristön ennakoimattomuutta, koska yksipuolinen irtisanoutuminen

lähellä sovitun toimituksen toimitusajankohtaa vaikeuttaisi merkittävästi yritysten mahdollisuuksia suoriutua omista velvoitteistaan elintarviketuotantoketjussa eteenpäin.

ETL tunnistaa tarpeen huomioida toimintaympäristössä tapahtuneet poikkeukselliset muutokset sopimusneuvotteluissa. Äkillisen toisen osapuolen sopimuksesta irtaantumisen sijaan ETL on esittänyt uudelleenneuvottelumahdollisuuden varmistamista sopimusvapautta kunnioittaen. Uudelleenneuvotteluiden mahdollisuus tulee turvata myös elintarviketeollisuuden yrityksille, jotta esim. poikkeukselliset kustannusnousut saadaan vietyä elintarviketuotantoketjussa eteenpäin ja varmistetaan koko tuotantoketjun toimintamahdollisuudet tällaisissa tilanteissa. Malli jättäisi sopimusosapuolille vapauden neuvotella sopimuksen yksityiskohdista ja kunnioittaisi sopimusvapautta, mutta varmistaisi elintarvikesektorin häiriönsietokykyä ja ruokaturvaa Euroopassa.

ETL on aiemmassa lausunnossaan tuonut esille, että 6 kk olisi todella lyhyt aika minäkään tarkistuslausekkeen aktivoitumiselle, koska sopimussuhteet voivat olla pääsääntöisesti pituudeltaan useita vuosia. Termiinkaupassa toimitusjakso voi olla yli vuoden päästä sopimuksen solmimispäivästä, joten myös 12 kuukauden tarkistusajanjakso herättää edelleen suurta huolta yrityksissä.

ETL ei kannata parlamentin esityksiä maitoalan sopimusten sääntelystä muita aloja tiukemmin.

Sopimuspuolien vapaus viitata indikaattoreihin

ETL pitää erittäin tärkeänä asetusehdotukseen kirjattua sopimuspuolien vapautta viitata indikaattoreihin, olivat ne jäsenvaltioiden määrittämiä tai muita osapuolien merkitykselliseksi katsomia indikaattoreita. Jäsenvaltion mahdollisesti määrittelemät objektiiviset indikaattorit tulee olla vapaaehtoisia ja sopijakumppanien tulee olla mahdollista yhteisesti sopia, mitä objektiivisia hinnoitteluindikaattoreita, indeksejä tai laskentamenetelmiä ne haluavat noudattaa.

ETL vastustaa parlamentin esittämiä yksityiskohtia, joilla säädeltäisiin sopimuksen hinnan määrittelyä edellyttäen mukaan inflaation ja tuotannonkustannusten muutokset, ml. viljelijäpalkkiot.

Lainsäädännön ennakoitavuudesta huolehdittava trilogiassa

Viime vuosina on peräänkuulutettu parempaa EU-sääntelyä. Sääntelyn arvaamattomuus heikentää yritysten toimintaympäristön ennakoitavuutta, mikä puolestaan heikentää edellytyksiä uusille investoinneille ja kasvulle. ETL pitää tärkeänä, ettei säädösvalmistelun loppumetreillä trilogi-neuvotteluissa sovita täysin uusista asiakokonaisuuksista, joista ei ole laadittu vaikutusarviointeja eikä käyty keskustelua niiden sidosryhmien kanssa, joihin muutokset käytännössä vaikuttaisivat. Esimerkki tällaisesta on parlamentin esille nostama etikan sääntely. Mahdollinen uusi sääntely edellyttää huolellista vaikutusten arviointia etikan valmistuksesta, käytöstä teollisuudessa ja kotitalouksissa sekä tuotteiden nimeämisestä.

ETL yhtyy Suomen kantaan siitä, että komission kesällä 2025 esittämät muutosesitykset kaupan pitämisen vaatimuksiin käsitellään erikseen asianmukaisessa käsittelyprosessissa. Esimerkiksi uudet vaatimukset maataloustuotannon paikasta/alkuperästä edellyttävät huolellisia vaikutusten arviointeja. Elintarvikkeita koskevat tietovaatimukset olisi myös selkeyden vuoksi sisällytettävä elintarviketietoasetukseen (EU) N:o 1169/2011.

ELINTARVIKETEOLLISUUSLIITTO RY

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'Mikko Käkelä', written over a light blue horizontal line.

Mikko Käkelä
toimitusjohtaja

Lisätiedot: johtava asiantuntija Marika Säynevirta, marika.saynevirta@etl.fi